

Nyhetsblad från Svensk Andungeklubb
E-postadress: info@andunge.se
Medlemsavgift 150:- kr per år

Nr2 2007

15 maj 2007

Redaktör: Anders Johnsson tel 031-254181
Plusgiro 620096-8

Äntligen har våren kommit och med den åker andungarna i sjön

Carl Wettergren med S35 i Gunnersviken, Skärhamn

Inbjudan till VästkustMästerskap i Andungeklassen

Svensk Andungeklubb inbjuder sina medlemmar till årets VM som äger rum i Skärhamn lördagen den 30 juni till söndagen den 1 juli. Vi räknar med tre seglingar på lördagen och på söndagen siktar vi på två eller tre seglingar beroende på vindar och banlängd. Skepparmöte lördag kl 09.00. Första start cirka 09.45. Prisutdelning direkt efter sista segling cirka kl 14 på söndag.

Vi hoppas att så många som möjligt vill vara med och kappsegla under enkla och glada former. Och den som inte vill kappsegla är hjärtligt välkommen ändå. Man kan vara med och titta på båtarna, prata båtvård, seglingsminnen, öva sig på norska och framförallt – delta i regattamiddagen på lördag kväll vid 19-tiden. VM är ett socialt äventyr.

Anmäl dig och din besättning till

- samkväm på fredagkvällen
- seglingarna lördag-söndag
- regattamiddagen lördag kväll

senast den 25 juni antingen på e-post till

info@andunge.se eller per telefon till föreningens ordförande Torulf 0708 –272300.

På fredag kväll den 29 juni börjar vi med korvgrillning och pilsner eller läsk vid 19- tiden

Anmälan till seglingarna 200:-kr per båt

Regattamiddag 200:- kr per deltagare.

Vi förväntar oss också en norskflaggad armada om 3-5 varslade farkoster.

Norska Mästerskap

NM seglas tredje helgen i augusti utanför Oslo.

Mer information och anmälan till NAK's ordförande: Christian Falchenberg e-post

Christian.falchenberg@asker.kommune.no

Träbåtvård

Många av de svenska andungarna har nu hunnit upp i 50 årsåldern och fastän de är fantastiskt välbevarade behöver många ändå lite extra översyn.

Leif Sjögren har fortsatt att dela med sig av sina erfarenheter och beskriver nedan hur man byter spant.

Att byta spant

Knäckta spant är tyvärr en vanlig åkomma hos våra kära träandungar. Ett enstaka spant som spruckit behöver inte vara så farligt, men när flera spant i rad är knäckta precis ovanför bottenstockarna är det dags att göra något åt saken. Denna del av spanten döljs av durklisten

ANDUNGEBLADET

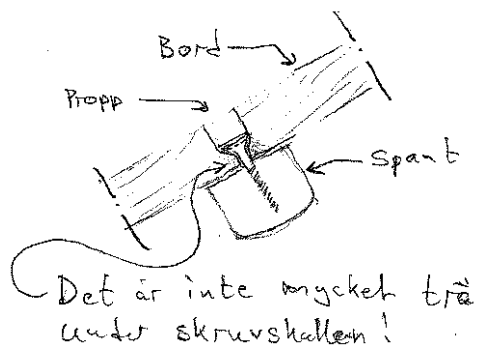
så det är inte så lätt att se. När man skruvar av listen visar det sig ofta vara fler knäckta spant än man trott.

Varför går spanten av just här? När man går på grund och påkänningen kommer lite från sidan, t ex om båten kränger, fortplantas stöten via kölbultarna och bottenstockarna så att bordläggningen trycks utåt på ena sidan och dras inåt på den andra. Spanten går av, och ofta spricker även nåten upp. I värsta fall rycks skruvarna mellan borden och bottenstockarna ut.

Just kring vattenlinjen är båten dessutom ofta försvagad av röta och korrosion. Den fukt-, salt- och syrerika miljön går hårt åt både trä och metaller. De flesta andungar har skruv av rödgods, som är en blandning mellan mässing och koppar. De står sig bättre än mässing men blir med tiden spröda.

Även om båten är väl ytbehandlad på utsidan, så tränger slagvattnet på insidan in mellan bordläggningen och spanten eller bottenstockarna. Fukten leds via skruvarna ut i borden. Eftersom de bara är 15 mm tjocka (eller ännu mindre om båten skrapats ned flera gånger) och skruvarna är försänkta, så är det inte särskilt mycket trä under skruvarnas skallar.

Genomskärning vid spant

Så länge bordet är friskt håller båten ihop, men när det börjar gå röta i träet är hopfogningen

svag. Därför tror jag att man varje år före sjösättningen bör stryka en blandning av impregneringsmedel och linolja utefter spanten och bottenstockarna så att man får ett skydd innan fukten kommer.

Ett annat sätt att förebygga skador är att byta ut eller förstärka de åtta spant som sitter intill bottenstockarna. Det är de som får störst påkänningar vid en grundstötning. Ska man byta dessa spant bör man välja samma dimension som spanten vid röstjärnen.

Nya spant kan man beställa hos en båtbyggare om man inte gillar att snickra själv. De bör vara av alm eller ask. De klena spanten är basade, och det kräver lite utrustning. De kraftiga spanten kan man lämpligen lamellimma. Med ett antal tvingar och epoxilim är det ingen omöjlighet. Börja med att ta bort durklisten och gör en mall t ex av wellpapp eller masonit. Båtbyggare har ett specialverktyg för detta. I princip behöver man en mall för varje spant, men klena spant kan man böja till lite extra om de inte är tillräckligt krökta.

Sedan ska man få bort de gamla spanten. De måste skruvas ut. Skrapa/slipa rent på utsidan så att du ser propparna, men försiktigt så att det inte blir onödiga fördjupningar i borden. Måtta så att du är säker att det är rätt propprad. Där bottenstocken sitter intill är det lätt att ta miste. Kratsa försiktigt ut propparna med ett smalt stämjärn eller en liten skruvmejsel. Var rädd

om propphålets kanter om du inte ska borra upp hålen och sätta dit kraftigare proppar. Kratsa helt rent ner till skruvskallen och frilägg spåret ordentligt.

Det är bra om man kan få ut skruven utan att den går av. Om man inte ska ta bort spantet utan bara byta skruv är det nödvändigt. Välj en skarp skruvmejsel som precis passar i spåret.

Tryck kraftigt samtidigt som du vrider med en långsam och jämn rörelse. Försök att vrida så långt som möjligt innan du stannar, det händer ofta att skruven går av just när man lättar på trycket. Kanske kan man göra detta med en bra skruvdragare, men jag har inte vågat eftersom man inte har samma kontroll när man inte känner motståndet. Om någon enstaka skruv går av så illa att delar av skallen är kvar i bordet så kan man försöka såga av den med ett bågfilmsblad mellan spantet och bordet. Man kan också borra utifrån med en maskin och ett ca 3 mm borr mitt i skruvens skaft och sedan banka in en spik eller en passande stjärnmejsel som man kan vrida ut resterna av skruven med.

När alla skruvar från relingen till understa bordet i botten är ute, lossar man spantet. Den översta skruven kan vara svår att få ut. Min båt hade genomgående nit till balkvägaren, så jag fick hugga sönder spantet inifrån och såga av niten med ett bågfilmsblad. Gör rent ordentligt där spantet satt och kolla hur träet mår. Om bordet är riktigt dåligt eller om skruvarna ryckt ut bitar ur borden kan man passa till och limma in nya bitar med epoxilim på insidan. Se till att bordet är någotsånär torrt först. Är skadorna stora och genomgående bör man nog byta bord.

Nu har man också en chans att skydda och ytbehandla bordläggningens insida under spantet. Börja med impregneringsmedel, t ex Intertox. Mätta sedan träet med rå linolja och låt den torka några veckor om du har tid. Måla

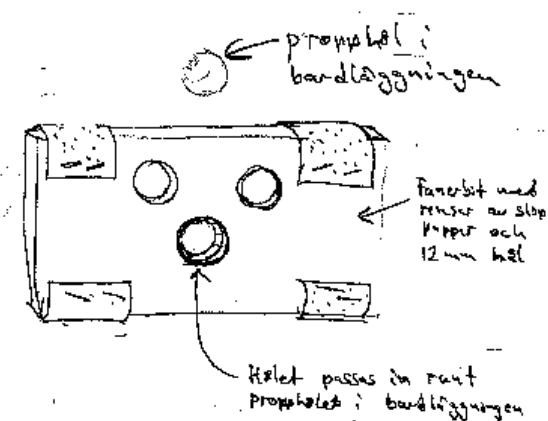
sedan med en oljebaserad färg. Förr använde man blymönja. Det nya spantets undersida behandlas lämpligen på samma sätt. Om spantets undersida är slät och passar in så tror jag att man kan nöja sig med det och inte använda något kitt eller spackel när man sätter in spanten.

Hurdana skruvar skall man välja?

Materialmässigt finns det två tänkbara alternativ: Rostfritt (kvalitet A4, inget annat duger!) eller brons, som anses ha en viss rötskyddande effekt. Krysspår är att föredra eftersom risken att slinta med mejseln och skada propphålet är mindre. Välj antingen samma dimension som tidigare (25x 5 mm tror jag) eller en dimension grövre dvs. 5,5 mm. I de kraftigare spanten bör man ha 30 mm långa skruvar. En fördel med att välja en grövre skruv är att den får bättre fäste i bordet eftersom kraften fördelas på en större skruvskalle. Man måste borra upp skruv- och propphålen, men kan å andra sidan få riktigt snygga och osynliga proppar i bordläggningen. Sätter man nya 10 mm proppar i de gamla hålen blir det gärna fula mörka ringar kring propparna.

Det är viktigt att skaffa proppar som exakt passar till hålen. Om du inte köper proppar av en båtbyggare så försök att få tag på ett bra 10 eller 12 mm propbborr. Ska du borra upp propphålen så se till att du har 12 mm borr som ger skarpa hål med precis rätt dimension.

Mall att borra upp propphål med:

ANDUNGEBLADET

Tillverka en mall av en fanerbit (se bild på föregående sida) och borra ett eller flera 12 mm hål i den. Häfta gärna fast sandpapper på ena sidan så att du kan hålla den stadigt mot bordläggningen. Måtta in så att dess hål passar precis runt hålet du ska borra upp (En pannlampa är bra så att du ser ordentligt!) och borra upp hålet. Borra inte djupare än det gamla hålet om det inte krävs för att få tillräcklig försänkning av skruven.

När man ska sätta in spantet är det förstås bra att vara två, så att en person kan hålla spantet exakt på plats och den andra borra hål för skruvarna. Måtta noga och sätt en tejpbitt på borret så att du inte borrar igenom spantet. Behandla skruvhålet med impregneringsmedel med en liten pensel. Doppa gärna också skruvarna i linolja men se till att inte få olja i propphålets väggar eftersom du ska limma dit propparna. Skruva fast spantet och efterdrag skruvarna efter en stund.

Doppa de nya propparna i förtjockat epoxilim och banka in dem försiktigt. Se till att fiberriktningen stämmer med bordets. Torka av överflödigt lim. När limmet härdar hugger man av propparna försiktigt och från rätt håll så att det inte blir en grop i bordläggningen. Det sista får man ta med en slipmaskin.

Därefter återstår bara att olja in och ytbehandla bordläggningen och spanten. Och sedan har du en ny och stark båt som håller formen och inte spricker lika lätt. På Quaque märkte jag en påtaglig skillnad när jag bytte spant för ett antal år sedan. Med kraftigare spant vid bottenstockarna känns båten mycket starkare stabilare. Hela spant är också en förutsättning om man ska nåtlimma båten. Det kommer vi till i ett senare andungeblad.

Leif Sjögren S 15

Svensk Andungeklubbs hemsida

Ny Webbmaster blir Carl-Johan som Du når på 0708-272310 eller via elloc@bredband.net Skicka gärna in bilder och annan text som Du vill bibringa oss andra!

Efterlysning

Har Du utfört större reparationer eller har andra bra kontakter som du vill informera övriga medlemmar om; meddela Carl-Johan.

Vi vill bygga upp ett nyttigt nätverk där vi snabbt kan finna information och hantverkare. Tack för Din medverkan!

Andunge-trailer

Första veckan i maj levererades den första "måttbeställda" Andungetrailern. Det är TK-trailer i Boxholm som har tagit fram en trailer som är byggd för säkra transporter av våra farkoster. Du som vill ta med Dig Andungen till andra sjöar och skärgårdar kan ta kontakt med Gunnar Thorberg på TK, på tel 0703-224966, tel 0142-51990 eller maila info@tktrailer.se så får Du mer information. Klubbens pris är 19.900:- Du hinner få Din trailer i god tid för avresan till Norges mesterskapet!

Sjösättning klar. Mast på!